

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Turi András

A LEHETŐSÉGEK TÉRKÉPE

Budapest túlszűfolttsága — Merre vándorol a falusi fiatalság?
A decentralizáció — Legsürgősebb: az Alföld iparosítása

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Esti Hírlap, 1962. márc. 7.

Osztályozás

Tárgy

Hely

Hely

Szám

325.331

1962

Budapest túlszűfolttsága ma már mind többször felvetődő probléma. Az iparban, a közlekedésben, az ellátásban napról napra több gondot okoz. A lakáskérdés megoldását is nagymértékben nehezíti a budapesti túlnépesedés.

Nagy jelentőségű megbízatással látta el az Országos Tervhivatal a Magyar Tudományos Akadémia földrajzkutató csoportját: készítsen térképet Budapest vonzerejéről, az ország egyes vidékeinek termelési helyzetéről, a falusi fiatalság vándorlásáról, az ipari települések típusairól.

A lehetőségek térképe lesz ez!

Húszéves távlati terv

Az Országos Tervhivatalban készülő húszéves távlati terv az első, amely nemcsak az egyes népgazdasági ágak, hanem az országrészek, az egyes vidékek fejlesztési tervét is magába foglalja. Milyen tudományos problémák megoldását vállalta ebből az Akadémia gazdasági földrajzkutató részlege?

— Hogy csak néhányat említsek — mondja dr. Enyedi György részlegvezető —, feldolgoztuk egyebek közt a Duna—Tisza közén a termelési helyzetet és térképen próbálunk választ adni arra, milyen művelési ágakból várható a legjobb gazdasági eredmény ezen a területen. Azután itt van a falusi fiatalok elvándorlásának problémája és az ipari decentralizáció. A kettő szoros összefüggésben van egymással. Magyarországon ugyanis — Budapest kivételével — az ipari munkásság nem nagyipari településeken, hanem városokban és környező községekben helyezkedik el. Épp ezért, nehéz kérdés, hogy mi a decentralizáció helyes útja.

A budapesti iparvidék

Az első térképes feldolgozás, amely elkészült, a budapesti iparvidéké. Megkísérli kimutatni a főváros túlnépesedésének okait, a főváros munkaerő-vonzását a környező területekre. Ez a munkaerő-vonzás mintegy 60 kilométeres átmérőjű területet alkot a főváros körül. Hatása azonban ennél sokkalta nagyobb — hiszen távolabbi országrészekről is elragadja az embereket. A közvetlen vonzókör nem szabályos kör alakú terület, mert a vasútvonalak mentén néha 60 kilométernél is távolabbra ágazik ki. Nagy-Budapest területének mintegy tizszerese. Ekkora területről járnak be, azaz „ingáznak” Budapestre az emberek tízezrei. Pontosan mintegy száztízezer ember. Legtöbben az alföldi vasútvonalakon utaznak a fővárosba.

— Miből adódik, hogy Budapestnek ekkora a vonzereje?

— Lényegében egyetlen monumentális iparvárosunk. A mezőgazdasági fejlődés, a gépesítés munkaerőt szabadít fel, amely az iparon kívül nemigen tud elhelyezkedni. A legtöbb nagy lehetőség: Budapest felé törekednek. Ez bizonyos elnéptelenedést okoz falun, mindenekelőtt az alföldi vidéken.

Gondosabb üzemtelepítést

— Nem megoldás, hogy a budapesti iparvállalatok egy-egy részlegüket úgy telepítik vidékre, hogy az üzemi termelésük folyamatosságában nehézséget okoz. Az üzemtelepítésnek sokkal gondosabbnak kell lennie. Egy-egy vidékre a területi adottságoknak megfelelő ipart kell telepíteni. Szabolcsban például számolni kell azzal a nyersanyagbőséggel, amit az ottani mezőgazdaság szolgáltat, s azzal az adottsággal, hogy ott van Záhony, tehát a Szóvjétuniótól kapott fa és gyapot feldolgozása átrakások és hosszú szállítások nélkül, olcsóbban és helyben végrehajtható. Munkánkban igyekszünk az egyes vidékekre olyan üzemfajtákat megjelölni, amelyekből szinte válogatni lehet majd.

A falusi népesség nemcsak csökken, hanem egyes vidékeken el is „öregedik”. A falusi népesség bizonyos arányú csökkenése a mezőgazdaság fejlődésének, a mind nagyobb arányú gépesítésnek természetes velejárója egy iparosodó országban. Az előregedés azonban korántsem természetes jelenség.

— Fontos feladat, hogy a mezőgazdaságban felszabaduló munkaerők egy részét ugyan-csak a mezőgazdaságban, annak belterjesebb ágaiban helyezték el, például a szőlészetben, a gyümölcs- és zöldségtermesztésben.

Alvó falvak

— A Budapest munkaerővonzásáról készülő térkép bemutatja azt is, hány úgynevezett „alvó falu” van a főváros környékén, azaz olyan község, amelynek lakosai Budapestre dolgoznak, s csak aludni járnak haza. Ezek a községek inkább már külső kerületeknek tekinthetők. Ellátásuk, közlekedésük biztosítása külön probléma. Budapest ilyen arányú népessége és az ipartelepülés mostani képe semmiképp sem tekinthető reálisnak. Megváltoztatása mindenképp fontos feladat. S ebben is legsürgősebb az Alföld — helyi sajátosságainak megfelelő — iparosítása. Az Alföldé, amelynek lakosságcsökkenése valamilyen tájegység közül a legszámottevőbb.

Budapest túlnépesedésének megállítására, az ország helyes iparosításának elősegítésére minden eddiginél nagyobb szabású munkába kezdtek a geográfusok is. Remélhetőleg az új és érdekes módszer hatásosan hozzájárul majd a probléma megoldásához.

Turi András